

m. N. pr. a) eines Lehrers Bṛh. Âr. Up. 2, 6, 3. 4, 6, 3. Verz. d. Oxf. H. 18, b, 15. 19, a, 39; vgl. विप्रजिति. — b) eines Dānava, Vaters des Rāhu u. s. w. MBh. 1, 2530. 2640. 2, 365. 6, 4212. 5031 (विप्रचित ed. Calc.). 12, 3661. 6146. 7545. Hariv. 204. fg. 213. 264. 2281. 12463. 12502. 12695. 13089. 13193. 13883. fgg. 14282. VP. 147. fg. Bhāg. P. 6, 6, 30. 35. 10, 19. 7, 2, 5. 8, 10, 19. Mārk. P. 18, 18.

विप्रजन (विप्र + जन) m. 1) Priester oder coll. die Priester MBh. 3, 15687. — 2) N. pr. eines Mannes mit dem patron. Saurāki Kāṭh. 27, 5 in Ind. St. 3, 477, 2 v. u.

विप्रजिति m. N. pr. eines Lehrers Çat. Br. 14, 5, 22. 7, 3, 28. Verz. d. Oxf. H. 18, b, N. 5. — Vgl. विप्रचिति 2) a).

विप्रज्ञत (विप्र + ज्ञत) adj. von den Betern getrieben RV. 1, 3, 5.

विप्रज्ञति m. N. pr. eines Mannes mit dem patron. Vātaraçana, Liedverfassers von RV. 10, 136, 3.

विप्रणाश (von 1. नष्ट् mit विप्र) m. das Verlorengehen, spurloses Verschwinden: श्रविप्रणाशः सर्वेषां कर्मणामिति निश्चयः so v. a. kein Werk bleibt unbelohnt (ungestraft) MBh. 15, 923.

विप्रता (von विप्र) f. der Stand —, die Würde eines Brahmanen Spr. 4713. विप्रतामुपात्रगाम wurde Brahmane VP. 4, 19 bei Muir, ST. I, 55, N. 45.

विप्रताक (vom caus. von 1. तृ mit विप्र) m. Schakal (Betrüger; vgl. वस्त्रक) H. an. 3, 412.

विप्रतिकूल (2. वि + प्र^o) adj. widerspänstig, widersetzlich: पुत्राः Bṛh. P. 7, 4, 45.

विप्रतिपत्ति (von 1. पद् mit विप्रति) f. 1) Verkehrtheit der Wahrnehmung, Sinnestäuschung u. s. w. Suçr. 1, 112, 11. 114, 13. 117, 14. — 2) Widerspruch: वसन्पितृवने रैरे शैचि वर्तितुमिच्छसि । इयं विप्रतिपत्तिस्ते (= विप्रतीता बुद्धिः Nilak.) यदा वं पिशिताशनः ॥ MBh. 12, 4091. — 3) das Auseinandergehen von Meinungen, Meinungsverschiedenheit: व्याकृतमेवार्थदर्शनं विप्रतिपत्तिः (= व्याघात, विरोध, असम्भाव) Comm. zu Nāṭjas. 1, 1, 23. Kāṭh. Ça. 1, 4, 9. Lāṭj. 6, 1, 19. Varāh. Brh. S. 9, 7. Kull. zu M. 9, 33. Verz. d. Oxf. H. 244, b, No. 609. गुणवताम् Kull. zu M. 8, 73. Comm. zu TBr. 1, 168, 2 v. u. वादि^o Kap. 1, 112. Çāṅk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 7. आचार्य^o Gaupāp. zu Sāṅkhyak. 8. Verz. d. Oxf. H. 269, b, 39. परस्पर^o Nilak. 71. Kull. zu M. 7, 120. धर्मविशेषे Schol. zu Kap. 1, 139. ऋतुसंख्यायां विप्रतिपत्तिराचार्याणाम् Weber, Göt. 36. Kull. zu M. 8, 7. द्वयोर्ग्रामयोर्मर्यादां प्रति विप्रतिपत्तावुत्पन्नायाम् zu 245. Windischmann, Sāncara 93, 1 v. u. Sarvadarçanas. 116, 20. 129, 7. कार्यकारणभावे चतुर्थी विप्रतिपत्तिः 149, 15. द्वितीय^o, तृतीय^o, तुरीय^o Kusum. 21, 3. 4. 23, 3. 43, 3. ऋणादि^o Kull. zu M. 7, 154. अविप्रतिपत्त्या ohne alle Meinungsverschiedenheit, einstimmig Comm. zu RV. Prāt. 3, 12 (Sūtra 20). Conflict zwischen zwei Auffassungen, Antinomie Sarvadarçanas. 113, 15.

विप्रतिपन्न s. u. 1. पद् mit विप्रति; in der Bed. nicht übereinstimmend RV. Prāt. 17, 13.

विप्रतिषेध (von सिध् mit विप्रति) m. 1) das Wehren, Einhaltthun: क्रव्याद्य इव भूतानामदत्तेभ्यः सदा भयम् । तेषां विप्रतिषेधार्थं राजा सृष्टः स्वयंभुवा ॥ MBh. 12, 7990. — 2) Widerspruch, Widerstreit, Gegensatzlichkeit, Conflict zweier Aussprüche Çāṅk. Ça. 13, 14, 2. 5. श्र^o Lāṭj.

VI. Theil.

6, 3, 11. 8, 5, 10. उपयोः कार्ययोर्विप्रतिषेधः Çiç. 2, 6. Nāṭjas. 3, 1, 57. Çāṅk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 38. Gaupāp. zu Sāṅkhyak. 8. विप्रतिषेध उत्तरं बलवदलोपे VS. Prāt. 1, 159. विप्रतिषेधे परं कार्यम् P. 1, 4, 2. विरोधो विप्रतिषेधः । यत्र द्वौ प्रसङ्गावन्वार्थविकस्मिन्प्राप्तुः स विप्रतिषेधः Kāc. श्रणो (abl.) व्यङ्गायेजो (nom.) विप्रतिषेधेन die Suffixe व्यङ्ग् u. s. w. gehen in Folge des Conflictes zweier Bestimmungen dem Suffixe श्रण् vor P. 4, 1, 170. Vārtt. 2. 158. Vārtt. 2. 2, 2, 36. Vārtt. 3. 3, 16. Vārtt. 1. 4, 2, 39. Vārtt. 3. पूर्व^o ein Conflict zweier Bestimmungen, bei dem die vorangehende die folgende aufhebt, 6, 1, 2. Vārtt. 2. Kār. zu 7, 2, 90. Schol. zu 3, 4, 24. 6, 1, 208. 2, 3, 16. Vārtt. 1. 4, 2, 39. Vārtt. 2. पर^o ein Conflict zweier Bestimmungen, bei dem die folgende die vorangehende aufhebt, Schol. zu 2, 2, 35. Vārtt. 1. — 3) = प्रतिषेध (wie 1.) Aufhebung, Verneinung Nāṭjas. 2, 1, 14.

विप्रतिसार (von सृ mit विप्रति) m. 1) Reue Rājam. zu AK. 1, 1, 2, 25 nach ÇKDr. H. 1378. an. 3, 43. HALJ. 4, 31. चेतसि सविप्रतिसारे Çiç. 10, 20. — 2) Ingrimm, Zorn. — 3) Schandthat, Schlechtigkeit H. an. — Vgl. विप्रतीसार.

विप्रतीप (2. वि + प्र^o) adj. sich widersetzend, widerspänstig, feindselig: पुत्र MBh. 3, 2027. चेतसि 2754. डुरुक्तं विप्रतीपं वा रभसाञ्चापलातथा। यन्मयेकं कृतं किञ्चित् 6, 3850. प्रस्तुतविप्रतीपविधि Kusum. 64, 18.

विप्रतीसार m. = विप्रतिसार. 1) Reue AK. 1, 1, 2, 25. Trik. 1, 1, 132. H. 1378. Schol. — 2) Ingrimm, Zorn. — 3) Schandthat, Schlechtigkeit MBh.

विप्रत्यय (2. वि + प्र^o) m. Misstrauen MBh. 12, 4137. Bhar. Nāṭjaç. 18, 72. Spr. (II) 406.

विप्रव (von विप्र) n. der Stand —, die Würde eines Brahmanen Jāñ. 2, 304. Verz. d. Oxf. H. 276, a, 4 v. u. Bṛh. P. 5, 9, 2. eines gelehrten Brahmanen Cit. beim Schol. zu Çāṅk. 128.

विप्रद्रु m. getrocknete Früchte, Wurzeln u. s. w. Çāṇak. im ÇKDr. विप्रदेव (विप्र + देव) m. N. pr. eines Fürsten LIA. II, 924. eines Hauptes der Bhāgavata Verz. d. Oxf. H. 248, a, 18.

विप्रपात (von 1. पत् mit विप्र) m. 1) eine Art von Flug Pañkāt. ed. Bomb. II, 53. — 2) Abgrund MBh. 12, 6688.

विप्रप्रिय (विप्र + प्रिय) 1 adj. bei den Brahmanen beliebt R. im ÇKDr. — 2) m. Butea frondosa Rājan. in Nigh. Pa.

विप्रबन्धु (विप्र + बन्धु) m. N. pr. eines Mannes mit dem patron. Gaupājana oder Laupājana, Liedverfassers von RV. 5, 24, 4. 10, 57. fgg.

विप्रमठ (विप्र + मठ) m. Brahmanenkloster Kathās. 18, 105. 25, 63.

विप्रमनस् (2. वि + प्र^o) adj. verstimmt, kleinmüthig: असक्त्य मन्यमानाश्च ते विप्रमनसो (नातिप्रमनसो st. ते वि^o ed. Bomb.) अभवन् MBh. 6, 2860.

विप्रमन्मन् (विप्र + मन्) adj. begeisterte Andacht habend RV. 6, 39, 1.

विप्रमाथिन् (von 1. मथ् mit विप्र) adj. zermalmend, zerstörend: विषयदत्तिन् Spr. 4372.

विप्रमादिन् (von 1. मद् mit विप्र) adj. auf Nichts achtend, sich ganz gehen lassend Spr. 4372, v. 1.

विप्रमोक्ष (von मोक्ष mit विप्र) m. das Sichlösen: सर्वग्रन्थिनाम् Kāñd. Up. 7, 26, 2. Sarvadarçanas. 58, 15. Befreiung von: ततो दास्याद्विप्रमोक्षो भविता तव MBh. 1, 1319.

विप्रमोक्षण (von मोक्ष् mit विप्र) n. das Sichlosmachen —, Sichbe-